

КҮРҮНЕ АЧЫ-ДУЗАЗЫН «ОНЛАЙН» СИСТЕМАЗЫ-БИЛЕ

Бай-Тайга кожуунда удуртукчулар болгаш саң—хөө талазы—биле ажилдакчыларның аразында сөөлгү үеде сайгарып турар айтырыг — чонга күрүнениң болгаш муниципалитеттиң ачы—дузазын чаа хевирниң медеглел технологиязын ажылгап чедирери. Бо үеде күрүне ачы—дузазын «онлайн» системазы —биле чедирери бүрүнү—биле кылдырган. Эң—не кол кылдырган базымнарның бирээзи — «Күрүнениң болгаш муниципалитеттиң ачы—дузазын ап турарларның төлевири кылып турар медеглелдерин чыып турар чаңгыс аай төпчүткен медеэлер шыгжамыры» болуп турар. Күрүнениң медеглел системазы күрүне болгаш муниципалдыг төлевирилер (КМС КМТ) — чонга болгаш албан черлеринге медеглел алыр чаңгыс аай төп, ооң үнер дөзү. Ооң канчаар ажилдап турарының дугайында Федералдыг казначействонун Тывада төлээлекчизиниң №2 салбырның ажилдакчызы Аяс Чедер-оолдан тайылбырны ап көрээлиңер.

— Чаа ажылгалга кирип турар медеглел система дугайында долу харыыдан берип көөр силер бе?

— ГИС ГМП — финансылыг (акша-төгерик-биле холбаалыг) медеглелдерни бодунуң киржикчилериниң аразында хүлээп, аңгылап база дамчыдып турар төпчүткен система. Программа болза дыка көвей информацияны чыып, хамаатыларга электроннуг күрүне ачы—дузазын чедирерде, күрүне мурнунга кандыг хамаарылгаларын «чаңгыс соңга»—дан ап болурун магадылап турар. Ындыг арга—биле хамаатыларның күрүнениң ачы—дузазын көвей документилер, хоолгалар чыып турбайн алыр аргазы тургустунуп турар. ГИС ГМП төлевирилер дугайында хереглээн медеглелди электроннуг хевирге, чогуур албан черинче оларның кыйгырыы езугаар дораан келир. ГИС ГМП-ни көвей чергелиг ажылдакчыларга (чонга, албан черлеринге) санап кылдырган болгаш оларга эң-не чаа медеглелдерни (оларның агар санынче кирип келген үндүрүглерин, база оларның төлевири кылган өрелерин) ол-ла дораан чыскаап эмгелээр. РФ-тин Бюджет хоойлузу езугаар көрдүнгени болза (166.1 статья) Федералдыг казначейство ГИС ГМП-ни тургузар, сайзырадыр болгаш ажылын чоргузар эргелиг. Ол ышкаш Федералдыг казначейство РФ-нын төп «Банк»-ның чөпшээрели-биле, Федералдыг хоойлу (27.07.2010 ч. №210—ФЗ) «Күрүнениң болгаш муниципалдыг дузаны чонга чедирери» езугаар ГИС ГМП-нин ажылын чоргузар чурумун тургузар эргелиг. Федералдыг казначействонун (30.11.2012ч. №19н) «ГИС ГМП-ни чоргузар аайы» хоойлу езугаар үндөзилеттинген.

— ГИС ГМП программазының киржикчилери кым болуп турарыл?

— бюджет кирикчилериниң башкарыкчылары (көдээ суур чагыргалары), чондан төлевирилер хүлээп алыр албан черлери (банкылар, харылзаа четкилери болгаш өскелер—даа), порталдар, көвей талаларлыг төлпер.

— ГИС ГМП херек кырында канчаар ажилдап турарыл?

Ажылдың кол утказы болза: — силер, бистиң кады ажилдап турар акша шыгжамырларынче (Россельхозбанк, Сбербанк) азы чок болза өске—даа албан черлеринче (чагырга черлери, көвей талалыг төпче) чедер бергеш, кылган төлевирилеринер, күрүне мурнунга өре-ширеңер дугайында медеэни ол—ла дораан ап болур силер.

Төлевирилер эгезинде төлекчи чокка хевирлетинер, а төлээри ооң соонда болур (чижээ — ОШАЧКИ төлевирилер). Кажан төлекчи келгенде аванылыг төлевири баштай хевирлеттинер, төлевирини төлээри санаашкын соонда болур (чижээ — күрүне үндүрүглер). Кажан программа башкарыкчызы системага төлевирилер дугайында медеглелди салган соонда, төлээр үндүрүгүн (төлевириң) агар санының дугайында медеэ шупту киржикчилерге көскү, апаар.

Нитиизи-биле төлевирилер дугайын алыр болза, хуу кижилер болгаш албан чериниң чарлыының медеглели, операторнун кылырынче хүлээп алдырган, дамчыттырган төлевири банк, саң-хөө албан чери, харылзаа албан черлеринден хевирлеттинер.

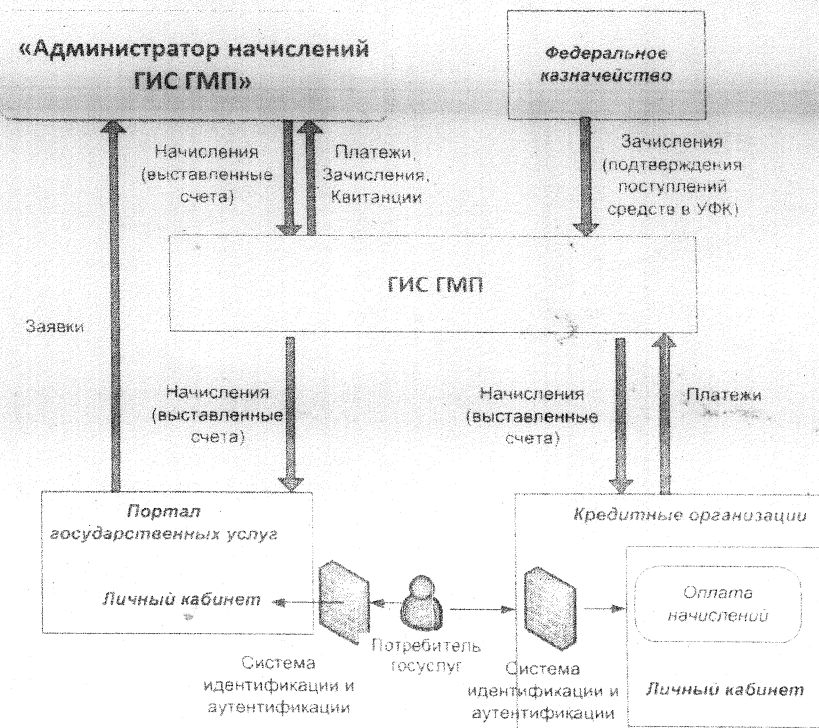
Квитанция — күрүне албан бижиги, квитируваниениң (шилчиттинген болгаш төлеттинген медеглелдерниң деңнелгези) түңнелинде тытпыр, ГИС ГМП-ге хевирлеттинери болгаш ат салыры чайгаар боду болу бээр.

— Ындыг болза электроннуг хевирге медеглелдер солчулгазы шупту киржикчилерге эптиг болгаш ажыктыг бооп турар ышкажыл?

— Ийе. Төлекчи кижилерге — ол-ла дораан төлээн болгаш шилчиткен төлевирилер дугайын медеглел. Төлевири кылырынче чуруму бөдүүнчүүр, дүрген апаар. Күрүне албан черлеринче төлевири төлээн дугайында медеэни бээри албан эвес апаар.

Хөреңги башкарыкчыларыңа — төлээн дугайында медеэ ол-ла дораан кирип кээр, төлевирилер башкарылгазы дүрген, бөдүүн болур. Өре-ширелиг улус дугайында медеэлер долу болгаш билдинмес төлээшккиннер эвээш болур.

ГИС ГМП күрүне ачы-дузазын төлээн соонда ол-ла дораан ап болур, моон мурнунда, болза чуг-ле хөреңги башкарыкчызы шилчиткен болгаш дамчыткан соонда болур турган.

— Кажан төлевири кылыр дээн кижилерге, аңгы-аңгы чылдагааннар-биле оларның дилээн хандырбас болза, чижээ: Интернет, харылзаа чок азы бистер билбес дизе канчаар ирги?

Чогуур албан черлериниң ажилдакчылары үе-шаанда өөредилгени эрткен, шенелде медеглел солчулгазын кылган болганда, дуза алыкчыларыңа ойталаар арга чок болгаш турбас-даа ужурлуг.

Административтиг хоойлуда 19.7 статья «ГИС ГМП»-же медеглел бербейн барган таварылгада».

Күрүне албан черинче (күрүне ажилдакчызынче) үе-шаанда азы шуут медеглел бербейн барган таварылгада, азы чок болза чогуур деңнелге эвес база долу эвес медеэни берген таварылгада хоойлуда көрдүнгени болза административтиг торгаал: чонга — деңнели чүстен үш чүске чедир акша; күрүне ажилдакчызыңа — үш чүстен беш чүс акша чедир; күрүне албан черлеринге — үш мундан беш муң акша чедир торгаал онаажыр, ынчангаш силерге ойталаашкын турбас ужурлуг.

— ГИС ГМП дугайында чонга дамчыдар, медеэлээр ажил кандыг чоруп турар ирги?

Бистиң кожуунда амгы үеде байдал мындыг: шупту медеглел солчулчулары (саң—хөө ажилдакчылары, сумуларның чагыргалары, кожуун чагыргазы, акша шыгжамырлары: Россельхозбанк, Сбербанк) СМЭВРСМЭВ-че харылзаа албан черин таварыштыр коштунуп, күштелдирген электроннуг хевирниң ат салыр дүлгүүрлерин алган бооп турар. Шенелде кылдыр медеглелдер солчулгазы кылдырган, төлевириге херек медеглелдер дэңзызын кылып, оларның канчаар хүлээп алыры, дамчыдары үндөзилеттинген.

ГИС ГМП-ни кожар белеткел ажилдары төнгөн. Амгы үеде чон аразында нептередир ажил кидин түлүк чоруп турар. Бо чылдың дургузунда программаның киржикчилериниң аразында 4 (дөрт) кичээл-сайгарылга болган. Ынчангаш чон аразында нептеридири чүгле албан чериниң ажилдакчыларындан, бухгалтерлардан, банк ажилдакчыларындан хамааржып турар. Бо таварылганы ажылгап, силерниң солунуңар таварыштыр номчукчуларга бистиң сүмөйе болза ГИС ГМП таварыштыр төлевири кылган, күрүне мурнунга өре-ширеңер дугайында медеглелди ап шенээрин улуу-биле дилеп тур бис.

Бистиң айтырыгларымыска харыылааныңар дээш четтирдивис! Силерге бо берге ажилды боттандыраарыңа чорууңар чогуп турзун деп күзеп тур бис!